

Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunnan lausunto koskien Veljekset Karjalainen Oy:n valitusta lautakunnan antamasta päätöksestä (YTLTK 06.11.2023 § 82)

ASIA

Veljekset Karjalainen Oy:n valitus Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunnan päätöksestä 6.11.2023 § 82 koskien hallintopakkopäätöksessä (10.2.2023 § 21) maa-ainesluvan maisemointi velvoitteen tehosteeksi asetetun uhkasakon tuomitsemista maksuun. Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden diaarinumero 1816/03.04.04.04.24/2023.

LAUSUNTO

Veljekset Karjalainen Oy:n valitus kokonaisuudessaan on hylättävä perusteettomana.

LAUSUNNON PERUSTELUT

Veljekset Karjalainen Oy on valituksessaan vaatinut ensisijaisesti Pohjois-Suomen hallinto-oikeutta kumoamaan uhkasakon tuomitsemista koskevan päätöksen. Vaatimuksensa perusteena Veljekset Karjalainen Oy on esittänyt, että alue on maisemoitu lupamääräysten mukaisesti ja, että ympäristötarkastajan ennen uhkasakon tuomitsemispäätöstä tekemän tarkastuksen havainnot ja niistä vedetyt johtopäätökset ovat virheellisiä.

Veljekset Karjalainen Oy:n Haapaharjun sora-alueen (kiinteistötunnus KESKIPYHÄ 583-403-1-222) 28.02.2018 päättyneessä maa-ainesluvassa (Pelkosenniemen kunta, rakennusmestari, 27.2.2008 § 5) on annettu seuraavat alueen jälkihoitotöitä koskevat velvoitteet:

Lupamääräys 5. Maa-ainesta otettaessa tulee ylimmän luontaisen pohjavesipinnan päälle jättää suojaava maakerrosta vähintään kaksi (2,0) metriä eikä suunniteltua ottotasoa + 170,00 m saa alittaa. Ottotasoa tulee tarvittaessa nostaa, mikäli pohjavesihavainnot antavat siihen aihetta.

Lupamääräys 6. Maa-ainesten otto tulee toteuttaa niin, että siitä aiheutuu mahdollisimman vähän maisemakuvan rikkoutumista. Kaivantojen reunat tulee luiskata kaltevuuteen 1:3 ... .. Alueen maisemointi tulee suorittaa niin pian kuin se ottamistoiminnan edistyessä on mahdollista...

Lupamääräys 7. Alueet on ottamistyön päätyttyä siistittävä ja saatettava puustoistutuksin muuhun ympäristöön soveltuvaksi...

Koska maa-ainesluvan valvonnan yhteydessä on todettu, että luvassa vaadittu suojaetäisyys pohjaveteen on alitettu, velvoitettiin Veljekset Karjalainen Oy uhkasakon asettamispäätöksessä (10.2.2023 § 21) lupamääräysten mukaisten jälkihoitotöiden lisäksi korottamaan ottoalueen pohjaa pilaantumattomilla maa-aineksilla niin, että ylimmän luontaisen pohjavesipinnan yläpuolelle jää vähintään kahden (2,0) metrin korkuinen suojaava maakerros sekä mittauttamaan pohjavettä suojaava maakerros ulkopuolisella riippumattomalla taholla. Toimenpiteet määrättiin tehtäväksi 30.6.2023 mennessä.

Ottoalueelle 11.7.2023 tehdyllä tarkastuksella todettiin, että alueella oli edelleen luiskaamattomia ottorintuoksia. Alueella ei näkynyt merkkejä siitä, että pohjaa olisi korotettu. Alueelle oli varastoitu muualta tuotuja maa-aineksia ja purkubetonia. Uhkasakon asettamispäätöksessä vaadittua mittaustietoa suojaetäisyydestä pohjaveteen ei ollut toimitettu valvontaviranomaiselle.

Uhkasakon tuomitsemispäätöstä edeltäneeseen kuulemiseen antamassaan selvityksessä (18.8.2023) Veljekset Karjalainen Oy ilmoitti, ettei se ole voinut suorittaa maa-ainesalueen maisemointia loppuun annetun määräyksen mukaisesti 30.6.2023 mennessä, koska maisemointiin tarvittava yhtiön kalusto on ollut käytössä toisaalla ja että maisemointi tullaan suorittamaan loppuun kesän 2023 aikana. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen pyynnöstä yhtiö tarkensi esittämänsä aikataulua niin, että se tulee suorittamaan alueen maisemoinnin loppuun 16.10.2023 mennessä.

Haapaharjun ottoalueelle 30.10.2023 tehdyllä tarkastuksella todettiin, että alueella oli edelleen luiskaamattomia ottorintuoksia. Lupamääräysten mukaisesti alue olisi tullut myös siistiä ja saattaa puustoistuksin muuhun maisemaan soveltuvaksi, jonka vuoksi tarkastuksella kiinnitettiin huomiota myös alueelle varastoituihin koneisiin, maa-aineksiin ja muihin materiaaleihin. Tarkastusajan sopimisen yhteydessä Veljekset Karjalainen oli ilmoittanut korottaneensa ottoalueen pohjaa, mutta tätä ei voitu tarkastuksella varmuudella todeta. Uhkasakon asettamispäätöksessä vaadittua mittaustietoa suojaetäisyydestä pohjaveteen ei ollut toimitettu valvontaviranomaiselle.

Uhkasakkolain 10 §:n 1 momentin mukaan uhkasakon asettanut viranomainen voi tuomita uhkasakon maksettavaksi, jos päävelvoitetta ei ole noudatettu eikä noudattamatta jättämiseen ole pätevää syytä.

Ennen uhkasakon tuomitsemista tehdyillä tarkastuksilla valvontaviranomainen oli todennut, ettei määrättyä päävelvoitetta ollut noudatettu asettamispäätöksessä annettuun määräaikaan eikä Veljekset Karjalainen Oy:n itse ilmoittamaan määräaikaan mennessä. Veljekset Karjalainen Oy:n Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle toimittamasta maanpinnan ja pohjaveden korkeuden mittausraportista käy ilmi, että mittaukset on tehty vasta uhkasakon tuomitsemispäätöksen (YTLTK 06.11.2023 § 82) jälkeen 13.12.2023. Yhtiö ei ole edelleenkään toimittanut mittaustuloksia valvontaviranomaiselle.

Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunnan näkemyksen mukaan, sitä että Veljekset Karjalainen Oy on valinnut käyttää konekantaansa muiden töiden suorittamiseen Haapaharjun ottoalueen maisemoinnin sijaan, ei voida katsoa olevan pätevä syy velvoitteen noudattamatta jättämiselle. Yhtiöllä on lisäksi ottoalueelle varastoituna sieltä otettuja maa-aineksia, joten sillä on katsottava olleen edellytykset maisemoinnin suorittamiseen ilman merkittäviä kustannuksia.

Valituksessaan Veljekset Karjalainen Oy on katsonut uhkasakon tuomitsemisen olleen kohtuutonta, sillä perusteella, että yhtiölle on tuomittu maksettavaksi toinen samaa kiinteistöä KESKIPYHÄ (583-403-1-222) koskevan jätelain mukaisen määräyksen tehosteeksi asetettu uhkasakko. Valittaja on katsonut, että siihen on kohdistettu kaksinkertainen rangaistus samasta asiasta.

Uhkasakko ei ole luonteeltaan rangaistus vaan määräykselle asetettava tehoste, jonka tarkoitus on saada asianomainen noudattamaan heille määrättyä velvoitetta. Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta on tuominut Veljekset Karjalainen Oy:n maksettavaksi kolme eri määräysten tehosteeksi asetettua uhkasakkoa. Vaikka määräykset ovat koskeneet kiinteistöä KESKIPYHÄ, eivät niiden mukaiset velvoitteet ole olleet samoja.

Kiinteistöä KESKIPYHÄ koskevien jätelain mukaisten siivousvelvoitteiden alaiset esineet on valokuvin yksilöity Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunnan päätöksen 12.6.2023 § 55 liitteessä 7. Veljekset Karjalainen Oy:tä ei ole kyseisellä päätöksellä velvoitettu siivomaan kiinteistöltä KESKIPYHÄ sinne varastoituja maa-aineksia kuten muutoksenhakijan valituksessa annetaan ymmärtää. Ottoalueelle

30.10.2023 tehdyn tarkastuksen tarkastuskertomuksessa mainitut rumpusillat ja betonielementit taas ovat Veljekset Karjalainen Oy:lle määrätyn jätelain mukaisen siivousveloitteen alaisia esineitä. Maa-aineslain mukaisella määräyksellä (10.2.2023 § 21) Veljekset Karjalainen Oy veloitettiin saattamaan loppuun lupamääräysten mukaiset jälkihoitotyöt, joista yksi on ottoalueen siistiminen. Uhkasakon tuomitsemispäätöstä ei ole kuitenkaan perusteltu yksittäisten esineitten siirtämättä jättämisellä, vaan asiassa merkitykselliseksi on katsottu se, ettei Veljekset Karjalainen Oy ole suorittanut ennen uhkasakon tuomitsemispäätöstä loppuun yhtäkään maa-aineslain mukaiselle määräyksellä asetetun veloitteen sisältämistä toimenpiteistä.

Alue jolle kiinteistö KESKIPYHÄ sijoittuu, on kaavoitettu Pyhä-Luosto-yleiskaavan osa-alue 6 (Pyhäjärven kylän alue) merkinnällä EO/V ja (RA). Kaava on hyväksytty Pelkosenniemen kunnanvaltuustossa 31.5.2017 § 30. Merkintä EO/V tarkoittaa maa-ainesten ottoaluetta ja siihen liittyvä määräys kuuluu seuraavasti: Maa-ainesten ottoalue, joka ottamisen päätyttyä maisemoidaan ja istutetaan lähiympäristöön sopeutuvaksi virkistysalueeksi. Alueella sijaitseva törmäpääskykolonia tulee säilyttää maisemoinnin yhteydessä. Merkitä (RA) tarkoittaa yhdyskuntarakenteen mahdollista laajenemisaluetta ja siihen liittyvä määräys kuuluu seuraavasti: Alueen rakentaminen edellyttää uuden yleiskaavan tai asemakaavan laatimista alueen nykyisen käyttötarkoituksen päättyessä. Pelkosenniemen kunnan rakennusvalvontaviranomainen on evännyt Veljekset Karjalainen Oy:n hakeman toimenpideluvan päättyneen maa-ainesluvan alueella harjoitettavaan varastointiin.

Valituksessaan Veljekset Karjalainen Oy on toissijaisena vaatimuksena esittänyt uhkasakon kohtuullistamista ja vedonnut yhtiön erittäin huonoon taloudelliseen tilanteeseen. Uhkasakon tuomitsemispäätöstä edeltäneeseen kuulemiseen antamassaan selvityksessä (18.8.2023) Veljekset Karjalainen Oy toi sanallisesti esiin yhtiön heikentyneen taloustilanteen. Asia otettiin uhkasakon tuomitsemispäätöksessä huomioon siten, että maksettavaksi tuomittiin vain uhkasakon peruserä (6000 €). Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunnan näkemyksen mukaan maksettavaksi tuomittua sakkoa ei voida pitää kohtuuttomana, kun otetaan huomioon Veljekset Karjalainen Oy:n miljoonaluokan liikevaihto.